

ձեռք, համառոտ տարողութեամբ ճերթուածի կազմը, յանգերուն խնամք տարած է որպէս զի ունենայ երաժշտութիւն մը հեշտաւուր բայց ոչ բարձրացող և ոչ տիրացող, ոչ թէ երգող այլ ֆիւզիոլոգ և գողտր, երաժշտական աստիճանին զլիւսաւոր ձայները չեն որ կը կազմեն այս նուազը, այլ երկրորդականները:

Ինչ ծագած է այս ամենէն. արուեստ մը աւելի intuitif քան շլացնող, ուրուագրող և երփնաւորող քան վերակոչող և գունագեղող, աւելի դաշնակաւորող քան symphonisant. այս արուեստով ալ սակայն ճերթուածներէն ոմանք հմայքոտ կտորներ եղած են նրբերանգի և դաշնակաւորումի քնարեցութեան, ուր հումակ կայ նաև բանաստեղծին սիրտը: Տեսողութեան տեսակէտով իր ճերթուածները կարելի է նկատել մոգական երևոյթներ՝ որ կը դիւթեն և կ'առինքնեն. բաական է սակայն իրազեկ ըլլալ և ծանօթանալ իրին բուն էութեան ու մերկ իրականութեան, և կախարդանքը կը ցնդի: Տէրեան սակայն այդ դիւթական երևոյթին խորը դրած է սիրտն ալ, ինչ որ կ'անքին մէջ չի կորսուիր. եթէ այդ սրտին յուզումը խոր ալ չըլլայ, անորոշութեան և մթու թեան մէջ դժուար է միջոցներ նշմարել, բայց զգացուած և անկեղծ է. ահա ինչ որ կրնայ տեսլ:

Հ. Կ. ՔԻՊԱՐԵԱՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՊԱՊԻՆԻ

ՀԱՅ ԵՒ ԳԻՆԻ

ՅԱՐԱՐԻԹԻՆ

Երբ ափերուն վըրայ հսկայ մ'հայրենի կը շնչէ չէ՛կ տաքը շեման վրայ ձմրան, եւ կեղեիկն վրայ բեկ՝ սառած դժոխքին կը փայլի ժպիտն Ամասիին բեր ծաղկանց մէջ,

Մանկութենէն վերջ սիրտը զրէ՛ թէ մեռած՝ Ուր տխրութեան եւ հեշտութեան համի առաւ, Ու վայելցց մա՛լն բերկրանք լիաբուռն Առանց ըստուեր թողու գոհնիկ չարութեան,

Արթուն՝ հնչուն առտուն ուժգին կը թնդէ Երկնքին տակ համակ արծաթ 'աղաժանդ Գորշ ու կարմիր քաղաքին վրայ գոռացող Գարուցեալին տօնին համար յաղթական:

Խոնարհ ձօնով չընոստացա՛ր Աստուծոյ Հէգ կեանքդ առանց յետը կոշման՝ անպայման. Չարչարանքի արցունք մ'հազազդ չընքից Գարութենէն զըւարթացած կէտօրին:

Աւասիկ խնշը մերկ, չիրիմը՝ թափուր, Շեման վըրայ այրին՝ բացուած առ յաւէտ Հրեշտակներէ պայծառ այգին մէջ ազօտ, Դիր սիրտըդ նոր, մակարդ սիրոյ ընծայուած

Գրաւ փրկանքի յոգնատըխուր անցեալիդ Առ Տէրդ յաւէ՛ծ որ քեզ զընց չանցաւ. Վըճարելով քեզ քրտնախառն իր արիւնն. Քրիստոս կոչուած Գիտսը՝ Տէրդ կենդանի:

ԱՂՈՒԲ ԱՌ ՏԱՆԳԷ

ՄԱՀՈՒՆԱՆ ՎԵՅՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱԿԻՆ

(1921)

Ա.

Աղիկամի և անկեղծիկ կու գամ քեզ Վասն զի ինձ քաղաքացի եղար դուն Սուրբ Պետրոսի Գրան Արարիքի Տանգէ,

Եւ փլորենտեան բարբառը մեր խաղտախուզ Ջոր դըժոխքի կրակով կրկին ձուլեցիր, Որ զի հնչէ երկինքը Էս աստուածեան,

Ջայն նախ ուսայ ես մայրենի շրթունքէն, Դեռ եւրս զայն չիւրացուցած հըգօրեղ Քու տեսրակիդ քերթութենէն վեհապանծ:

Ու ես ծընայ ոչ հեռու քու մարդերէդ Ուսազանքին մէջ չքնաղ Սուրբ Յովհաննէս Եղաջ քեռի պէս ազգական Քրիստոսի:

Արդ որ ճիշդ վեց հարիւր տարի մեռաւ զնաց Այն օրէն ուր տենդը առաւ տարաւ քեզ Ուրիշ երկիր ուր լաւագոյն զգեստ հագնիս,

Որդերու գունդը որ մարմինըդ շնչեց, Շիրմէն փախած կը սաւառնի չորս բոլորդ, Բերած ուրիշ անասուններ ալ իր հետ,

Իտալիոյ լրճակներէն ըստորինս
Ու քու հատորդ կ'ընեն իրենց նոր ճարակ
Գոչնդով. « Ան դատարարակ եղաւ մեզ,

Եւ իր քողին ամէն կնիքները բացաւ
Մեզ հոլանի. ալ ամէն ոք կը սընի
Ու կը լեցուի ուղղեւծութիւն իր գործին »:

Ու չ'անցնիր որ որ անմիտ ճանճ մը մախիզ՝
Ձի թաթաւուչ է հետուքեան թըրիքով՝
Չըզայ թեւերը քունքիդ վրայ մաքրելու,

Եւ խըզելէ յետոյ մազերդդ բոլոր,
Քաքոտ փողով եւ իր քըշան լոյծ փորով,
Շերամորդի՝ միշտի հետ կը վիճէ:

Եւ ան որ ծնաւ սնուցանելու համար սոխ,
Կը հոտուըտայ Մեծ Երգիդ մէջ, կ'որոնէ
Յարդի շիւղեր, մազմըզութներ տերելի:

Ուրիշ մ'յետոյքն աթոռին վրան զետեղած
Հոն ուր քանդուած է ամէն մեծ գործերու,
Կը խածնէ կարծր առեղծուածները լինաով:

Ամէն կանառ հին հողաթափը զրկեց,
Ղրկեց ամէն արկադիա իր հովիւն,
Որ զի « ցեղին հանճարին » վրայ բաշաղեն:

Պառնասոսն թռչուն մը նոր կ'իջնէ վար
Գինով ցքիով եւ Պուլեայի գինիով
Մոսսաներուն հետ իր խաղերն ընելու,

Եւ զըռացող կամ բառաչող բերանով
Երգիկներով ոճի մը սուտ ու նանիթ
Ործկըտալով կը պապաջէ չիւմիդ վրայ:

Բ.

Եւ արդ որ սին աղմուկն ինկած գեղնած է
Խոնարհաբար քենէ ներում կը խնդրեմ
Իտալական ժողովուրդին անունով:

Ներէ անոնց յաւակնութեանը յոխորտ,
Անտանելի դժոխքմբեր ցուպցում,
Որ մարդկային անուշին վրայ կը ճնէ:

Լաւ կը տեսնես մեր ազգը դուն՝ որ դարձած
Վայրագացած ինչպէս էր քու դարուդ մէջ՝
Խառնուող մըն է թըթու ծուխի և արեան:

Եւ նոյնն որ քեզ կը կոչէ մեծ խօշիւնով
Իբբը վարպետ, յետոյ յիմար ու դժնէ
Կը ծաղրէ թագն ու կը թքնէ Խաչին վրայ:

Եւ ոճը որ սէզ ու մացառուտ՝ կը ճապոէ
Պիղծ՝ աղետդի ճահուկը շար ծնունդներուն
Կը թըլի խիտ տըտիպ իր քաղցըր շուրթին:

Ձի գառը զուր կ'առնէ վրան գայլենին.
Բայց իրեն մէջ մի երակ գետ կը թըլի
Եւ ամէն քար զարհուրելի գահալէծ:

Արդ դուն իցել օթարանէդ քու զըռարթ
Ուր կը շողաս Պէտտրիկով միասին,
Արժանաւոր անդամ յաւերժ ընթերթին,

Դարձընէիր դէմքդ գորհին վրայ չըռառ
Որ կ'առանցէ այսօր հոռմեան ծովուն մէջ
Հին դիխոյի մ'անվայելուչ նազանքով

Եւ է արծիւը կտցարի հետ փոխած
Եւ խաչն ըրած կուսակցութեան նըշանակ,
Այնպէս որ ինք զինք կը զգուէ կը խըւէ:

Այս ճեղքըւած ժողովուրդին վրայ զըթա,
Խաղաղութիւն մաղթէ մեզի այն Հօրմէն
Որ զըթութեան չըղբաւ սահման հաստատուն.

Բըզիկ բըզիկ ձրձուած այս մօրը ներէ,
Ներէ անոր որ աւազակ ձեռքերով
Գըրեց վըճիռն՝ որ աւազակ ըրաւ քեզ:

Ներէ մեզ մեր անշնորհութիւնը երկայն.
Ներէ սնամէջ սիգութեան քու որդերուդ,
Ներէ հուսկ այս փորեհտիւ քաղաքիդ

Որ կը դընէ քեզ ծուրն այս վեց հարիւր ամ:
Թըզմ. Հ. Ա. ՂԱԶԻՍԵԱՆ

✽ ✽